

**КЗК «Міська бібліотека для дорослих» КМР
Інформаційно-бібліографічний відділ**

В його книжках - всі барви слова

**Рекомендаційний список літератури
до 80-річчя з дня народження Є. Гуцала
з циклу «Літературні портрети»**

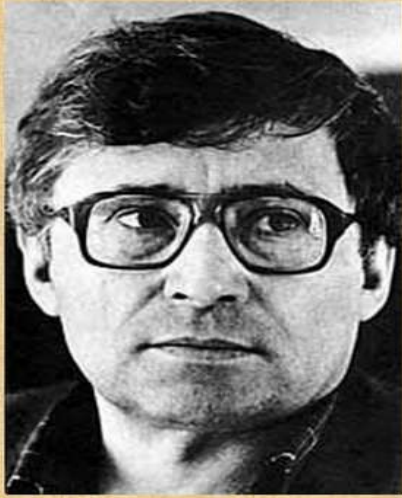

Гуцало Євген

(1937-1995)

Є. Гуцало — життя і творчість

Євген Гуцало
(1937 – 1995)

Коли невідомою смертю
вириває з-поміж живих справжнього
художника, разом із ним умирає
цілий світ — світ образів, світ
природи, світ людей, витворених його
багатющою уявою. А тим більше,
коли йдеться про такого
талановитого (і працюючого)
літератора, як Євген Пилипович Гуцало.
Письменник прожив лише 58
років. Народився 14 січня 1937 року в
селі Старий Животів Іллінецького
району на Вінниччині в сім'ї вчителів.
Закінчив Ніжинський педінститут. Але
вчителювати не став. Його манила
літературна діяльність.

Спочатку працював у видавництві
«Радянський письменник» (нині «Український письменник»), а
згодом повністю зосередився на професійній літературній роботі.

Почав активно друкуватися з 1960 року. Останнім часом
працював над «епосом-еросом»: твори «Блуд» (1993), «Імпровізація
плоті» (1993). У 1996 році вийшла посмертна збірка публіцистики
«Ментальність орди» - про експансіоністську політику Росії.

Євген Гуцало — видатний український прозаїк, поет, Лауреат
Шевченківської премії.

За своє коротке життя встиг написати стільки вартісних,
повновагих творів, що упорядники зазнають неабияких труднощів,
намагаючись увібрати до видання найкраще з його спадщини.

**Гуцало Євген Пилипович // Енциклопедія історії України.
- Київ: Наукова думка, 2004. - С.261.**

**Гуцало Євген Пилипович // Енциклопедія сучасної
України / Національна академія наук України. - Київ, 2006. -
С. 691.**

**Гуцало Євген Пилипович // Українська радянська
енциклопедія.- Київ: Головна редакція Української
радянської енциклопедії, 1979.- Т. 3. - С. 222.**

Жулинський, М. У передчутті радості /М. Жулинський //

Українське слово: хрестоматія української літератури та літературної критики XX ст. Кн. 3 . - Київ: Рось. - 1994. - С. 350.

Жулинський, М. Євген Гуцало (1937 — 1995) // Жулинський, М. Українська література: творці і твори: учням, абітурієнтам, студентам, учителям / М. Жулинський. - К.: Либідь, 2011. - С. 1055.

Відомий критик, літературознавець, професор подає цілісний портрет творчості Євгена Гуцала, його книги - це хрестоматія українського народу. Завершується стаття оповіданням Євгена Гуцала «Як вам ведеться, мамо?».

Гуцало Євген Пилипович // Українські письменники: біобібліографічний словник у п'яти томах. - Т. 4. - Київ: Дніпро, 1965. - С. 379.

Євген Гуцало // Письменники радянської України: біобібліографічний довідник. - Київ: Радянський письменник, 1966. - С. 167.

Євген Гуцало // Письменники радянської України: біобібліографічний довідник. - Київ: Радянський письменник, 1970. - С. 114.

Адельгейм, Є.Г. Сигнали невидимих бур // Адельгейм, Є.Г. Крізь роки / Є.Г. Адельгейм. - Київ: Дніпро, 1987. - С. 368.

Дубовиченко, Г.В. Світ і людина в зображенні Є. Гуцала: на матеріалі повістей «Сільські вчителі» і «Шкільний хліб» / Г.В. Дубовиченко // Актуальні проблеми літературознавства. - Т. 3. - Дніпропетровськ: Навчальна книга, 1998. - С. 48.

Євген Гуцало // Оліфіренко, С.М. Універсальний літературний словник-довідник / С.М. Оліфіренко, В.В. Оліфіренко, Л.В. Оліфіренко. - Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. - С. 83.

Кроп, Т. В його книжках — всі барви слова / Т. Кроп // Літературна Україна. - 2014. - 23 жовтня. - С. 1, 3.

Нова збірка Гуцалової прози «Таке страшне, таке солодке життя», яка щойно побачила світ у видавництві «Темпора» була презентована у столичній книгарні «Є». До збірки увійшло три повісті - «Сльози Божої матері», «Мертва зона», «Безголов'я». Вони трагічні, але не занепадницькі, а сильні, життєствердні. Читати ці твори буде нелегко, але вони будуть цікаві людям різного віку й життєвого досвіду, у тому числі й

старшокласникам. Твори Гуцала обов'язково треба читати тим, хто хоче вивчити українську мову, бо в них знайдемо усі кольори, усі барви українського слова.

Пасішна, Н. Оповідання Євгена Гуцала «Сім'я дикої качки»: морально-етичні проблеми / Н. Пасішна // Дивослово. - 2013. - № 2. - С. 6.

Стаття поглиблює знання учнів про життєвий і творчий шлях письменника, опрацьовується зміст оповідання «Сім'я дикої качки»; проводиться аналіз вчинків героїв, дається змога критичного ставлення і до своїх учинків, уміння прощати і розкаюватися.

Поліщук, О. Естетичний вимір «настрєвої» прози Євгена Гуцала 1960-х років / О.Поліщук //Дивослово.- 2012.-№1.-С.47.

У статті розглядається мала проза Є. Гуцала. Стверджується, що у ранній своїй творчості письменник надавав пріоритет передусім чуттєвій, «емоційній образності», враженню від сюжетного конфлікту.

Кобець, В. Сонячні висоти подільського жайворонка / В. Кобець// Літературна Україна. - 2012.-16лютого.-С.1,11.

Євген Гуцало — один з найплідніших українських письменників ХХ століття. Нагороджений Шевченківською премією, а також преміями імені Ю. Яновського та Міжнародної фундації Антоничів. З великою любов'ю до рідного народу продовжував кращі традиції української класичної літератури. В статті є спогади тітки Ніни Марченко з Кривого Рогу про дитинство Євгена.

Горболіс, Л. Інформаційно-змістова матриця запаху як вияв національної самобутності героя: на матеріалі оповідання Євгена Гуцала «Запах кропу» / Л. Горболіс // Дивослово. - 2010. - № 8. - С.53

Запах кропу в оповіданні Є. Гуцала є своєрідним маркером духовного й матеріального життя українця: це і приправа до страв, овочів, що має антибактеріальну дію — захищає овочі від плісняви, псування, як, власне, й героя-оповідача від духовної забудькуватості й байдужості; це й

лікарська рослина, що, як відомо, поліпшує діяльність серця, а в контексті твору — надає особливої сенсовості життю українця, актуалізує ментальну пам'ять. Запах кропу повертає героя-оповідача до малої батьківщини.

Морозюк, Н. Поняття добра і зла в чорнобильських оповіданнях Євгена Гуцала /Н. Морозюк // Дивослово. - 2007. - № 4. - С.32.

Зло і добро — дві половинки єдиного цілого, але залежно від обставин, ситуацій, переважає одна з них. Прагнучи проникнути в глибини життя, розкриваючи психологічні таємниці дитячого світу, автор підіймається до досягнення філософських проблем сучасності й веде за собою читача. Підкреслює необхідність віри в добро, непохитність людського розуму. Письменник створив цілісні образи дітей, їм ще треба багато зрозуміти й усвідомити, проте вони починають своє життя за законами совісті, й автор прагне, щоб за цими ж законами вони й продовжували жити.

Дзюба, І. Живе співвідношення між людиною й природою: 14 січня Євгенові Гуцалу виповнилося б 70 років / І. Дзюба // Дивослово. - 2007. - № 1. - С. 60.

Особливості творчості Євгена Гуцала розглядає відомий літературний критик Іван Дзюба.

Слабошпицький, М. Поміж дерев і людей, наодинці з собою / М. Слабошпицький // Київ. - 2007. - № 2. - С. 131.

Євген Гуцало: літературна біографія на тлі епохи.

Шевченко, А. Феномен Євгена Гуцала: з книги «День сонячного затемнення» / А. Шевченко // Дивослово. - 2003. - № 3. - С. 22.

Дончик, В. Люди серед людей: до 65-річчя від дня народження Є. Гуцала /В. Дончик // Урядовий кур'єр. - 2002. - 16 січня. - С. 4.

Пахльовська, О. Українські шістдесятники: філософія бунту /О. Пахльовська // Сучасність. - 2000. - № 4. - С. 65.

Бойцун, І.Є. Роль «посередника» в розкритті внутрішнього світу дітей у творах Євгена Гуцала / І.Є. Бойцун // Дивослово. - 1998. - № 5. - С. 54.

Дончик, В. Подвижництво: до 60-ліття від дня

народження Є. Гуцала /В. Дончик // Дивослово. - 1997. - № 1. - С. 12-14.

Жулинський, М. «Прозорим інеєм печаль в душі синіє...»: Євген Гуцало — гордість і скорбота України / М. Жулинський // Кур'єр Кривбасу. - 1997. - № 4. - С. 106.

Вже із минулого надходять до нас вістки-спогади про нього — щемно читаємо їх, прагнучи вичитувати із них ту високість вічного, яку Євген Гуцало вивідував із хрестоматії народу, із хрестоматії землі.

Плющ, В. Мов дзеркало письменницької душі /В. Плющ // Гуцало Є. П. Твори: в 5-ти томах. - Київ: Дніпро, 1996. - Т.1. - С. 5-14.

«Мені завжди хотілося написати українську душу, український характер...»: пам'яті Євгена Гуцала // Вітчизна. - 1996. - № 1-2. - С. 114.

На сторінках улюбленого журналу Євгена Гуцала друкується промова професора Івана Фізера, виголошена на урочистостях вручення йому літературної премії Омеляна і Тетяни Антоновичів (США) та слово у відповідь Євгена Гуцала, яке саме по собі є маленьким літературним шедевром.

Івченко, В. Рекомендація: спогад про Євгена Гуцала / В. Івченко // Київ. - 1996. - № 7-8. - С.154.

Помовчимо в жалобі та скорботі: сповідь на вершині (Ти на землі — людина):до роковин смерті Євгена Гуцала //Українська культура . - 1995. -№ 9 — 10 . - С. 10.

Дончик, В. Пісня, обірвана на півслові /В. Дончик // Слово і час. - 1995. - № 8. - С.9.

Пам'яті Є. Гуцала // Голос України. - 1995. - 8 липня. - С.2.

Світло його таланту // Дивослово . - 1995 . - № 9 .- С. 63.

Дрозд, В. Музей живого письменника, або Моя довга дорога в ринок: повість-шоу / В. Дрозд // Дніпро. - 1993. - № 1. - С. 5-53; № 2-3. - С.5-54.

Творчий спадок Є. Гуцала

Що я читаю? Читанку природи
й апокаліпсис миру та війни,
вивчаю хрестоматію народу
і віршами захоплююсь весни...

Творчість Євгена Гуцала, цього безпафосного класика української літератури, допомагає виробити літературний смак читачам різного віку, адже вона є школою літературного стилю, художнього бачення життя, чудової мови. А ще вона — поза часом. Недаремно ж зацікавленість творами письменника зростає — до понад чотирьох десятків книжок, виданих за його життя, додаються все нові і нові.

Найголовніша мрія його життя здійснилася: Євген Гуцало своєю творчістю впевнено увійшов до когорти провідних письменників України; таким набутком може пишатися будь-яка література світу.

Гуцало, Є. Твори в п'яти томах /Є. Гуцало. - Київ: Дніпро, 1996.

До п'ятитомника увійшов весь творчий доробок письменника. Весь його життєвий досвід, помножений на багатющі мистецькі здібності, талант, переплавився у твори, що увійшли до золотої скарбниці

сучасної української літератури, що відтворили, мов у дзеркалі, правду людського буття на нашій землі.

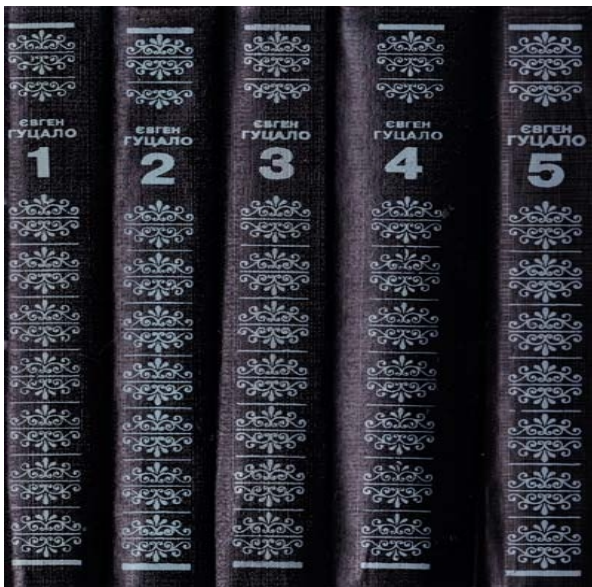
Гуцало, Є. Вибрані твори у двох томах / Є. Гуцало. - - Київ:Рад. письменник,1987.

Т. 1.- 571 с.

Т.2. - 527 с.

До першого тому увійшли повісті «Родинне вогнище», «Мертва зона», діалогія «Шкільний хліб». Дія в них відбувається і в роки війни, і в післявоєнний час.

Другий том містить оповідання, написані в різні роки. В них яскраво змальовано характери наших сучасників —

трудівників міста і села, порушуються важливі соціальні, морально-етичні проблеми. Завершує двотомник повість «Княжа гора», в якій ідеться про історію народу та спадкоємність поколінь.

Гуцало, Є. Люди серед людей /Є. Гуцало. - Київ:Молодь,1962.

Так назвати свою першу книжку новел міг тільки Євген Гуцало. Ця назва дуже показова для всієї творчості письменника, це творчий принцип, адже він доходив до душі кожної людини; намагався роздивитися і проаналізувати характер найнепомітнішої в гурті людини і підняти її самооцінку до рівня неповторності. Бо й справді завжди почувався людиною поміж людей, глибоко переймався їхніми тривогами й клопотами, печалями й радощами. Саме тому й постають перед нами, ніби живі, його персонажі, тому так виразно чуєш нічний таємничий гупіт «Яблук з осіннього саду» (друга збірка письменника, 1964).

Гуцало, Є. Весна високосного року: повісті, оповідання /Є. Гуцало. - Київ: Молодь,1973.- 275 с.

Повість «Біль і гнів» відтворила боротьбу з нацистськими поневолювачами, героїзм людей, що вистояли у роки Другої світової війни і перемогли ворогів. Сюжет повісті сповнений драматизму, персонажі стають учасниками складних пригод, на них часто чекає смертельна небезпека.

Багато оповідань книги Євгена Гуцала («Весна високосного року», «Біле озеро», «Поїздка в гори» та інші) присвячено рідній природі, її чарівній красі, тому глибокому емоційному впливу, який вона справляє на нас. Ці та інші твори написано схвильовано, поетично.

Гуцало, Є. З вогню воскресли: повісті / Є. Гуцало. - Київ: АТ «Українська видавнича група», 1996.-432 с.

До книги ввійшли повісті «З вогню воскресли», «Мертва зона», «Біль і гнів», «Безголов'я». Дії в них відбуваються у війні 1941-1945 рр .

Гуцало, Є. З горіха зерня: оповідання /Є. Гуцало.- Київ:Веселка,1967.-227с.

Сліпий партизанський зв'язківець і його поводитирка Катруся, шукаючи в лісі партизанський загін, натрапляють на ворожу засідку й насилу вириваються з неї. І тоді сліпий, не бажаючи більше наражати дівчинку на небезпеку, відсилає її додому: - Ти ще горіх без зерня... З горіха ще має бути зерня.

Але подальшою поведінкою Катруся доводить йому, що її не лякає ніщо, навіть смерть. Що понад усе для неї — обов'язок. Що вона вже «з горіха зерня». Це оповідання, що дало назву всій збірці, одне з п'ятнадцяти поетичних оповідань — про цікаві дитячі характери, про чистоту людських стосунків, про дружбу, про красу природи.

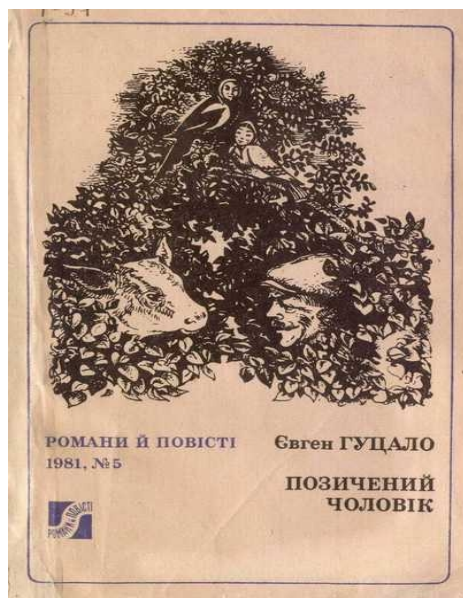
Гуцало, Є. Запах кропу: оповідання, повість / Є. Гуцало. - Київ: Радянський письменник, 1969. - 270 с.

До збірки ввійшла низка оповідань, зокрема цикл ліричних етюдів «Осяяння» («Наодинці з природою»), а також «Запах кропу», за яким і названо книжку. Повість «Подорожні» присвячена першим повоєнним дням, порушує важливі питання становлення характеру молодого покоління. Твір відзначається глибинним поглядом на сутність соціальних явищ, щирим ліризмом і любов'ю до людини.

Гуцало, Є. Мистецтво подобатись жінкам: оповідання / Є. Гуцало.-Київ: Радянський письменник, 1985 . - 358 с.

До нової збірки відомого українського письменника, лауреата Державної премії ім. Т. Г. Шевченка, увійшли оповідання, написані останнім часом. В окремих із них звучать відлуння минулої війни, мотиви невмирущої пам'яті про полеглих на фронтах Другої світової. Більшість же оповідань — сучасної тематики, їх герої живуть і трудяться в сьогоденному селі. Особливо вирізняється низка творів, у яких письменник то зі щирою ніжністю, то з теплою усмішкою, то з добрим гумором ліпить цілу галерею колоритних жіночих образів. Книга пронизана любов'ю до рідної землі, до жінки, до матері.

Гуцало, Є. Офелія: оповідання / Є. Гуцало // Українське слово: хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. Кн. 3 . - Київ: Рось. - 1994. - С. 361.

Гуцало, Є. Позичений чоловік: роман / Є. Гуцало. - Київ: Знання, 2012. - 384 с. - (Скарби укр. літ.).

Гуцало, Є. Парад планет: роман, повісті /Є. Гуцало. - Київ: Радянський письменник, 1984. - 480с.

Цей роман є продовженням діалогії **«Позичений чоловік»** та

«Приватне життя феномена». Всі три романи об'єднано постаттю головного героя Хоми Прищепи — невгамовного витівника, дотепника, народного умільця. Хома в романі — наче центр всесвіту, ціна і міра всього сущого, він — торжество творячого генія! Роман «Парад планет» - це своєрідний гімн звичайнісінькій людині, це утвердження її безмежних можливостей — не тільки тепер, а й у майбутньому. Твір оптимістичний: людина невмируща, бо вона всемогутня.

Гуцало, Є. Передчуття радості. Дівчина на виданні: повісті / Є. Гуцало. - Київ: Дніпро, 1971. - 206 с.

Гуцало, Є.П. Полювання з гончим псом: оповідання. - Київ: Рад. письменник, 1980. - 288 с.

Світлий, немеркнучий образ матері, далекий спогад дитинства, щира юнацька любов, люди сучасного села, їхні характери, долі, часом драматичні, іноді комічні, проблеми захисту природи, друзі й вороги — якої б із цих тем не торкався письменник, всюди ми відчуваємо психологічну глибину і точність художнього малюнка.

Гуцало, Є. Пролетіли коні: оповідання та повісті / Є. Гуцало. - Київ: Вид-во гуманіт. літ., 2008. - 383 с.: 1 л. портр.

Гуцало, Є.П. Сльози божої матері: повісті / Є. Гуцало. - Київ: Молодь, 1990. - 264 с.

Гуцало, Є. У гаї сонце зацвіло: оповідання та повісті / Є. Гуцало. - Київ: Знання, 2008. - 239 с.

Оповідання та повісті, що увійшли до книги знайомлять читачів з неповторним світом природи, дають уявлення про життя українського повоєнного села. Вони сповнені тонкого ліризму й глибокого розуміння дитячої психології. Твори, представлені у збірці, рекомендовано до вивчення у загальноосвітній середній школі.

Письменника Євгена Гуцало було нагороджено:

Літературна премія імені Юрія Яновського (1982) — за збірки оповідань «Орлами орано», «Що ми знаємо про любов», «Полювання з гончим псом» і «Оповідання з Тернівки»;

Державна премія України ім. Т.Г.Шевченка (1985) — за дитячі збірки «Саййора», «Пролетіли коні» ;

Міжнародна премія фундації О. і Т. Антоновичів (1995) — за роман-трилогію «Позичений чоловік»;

Премія ім. Івана Огієнка (1995) — за публіцистичну книжку «Ментальність орди».

Меморіальна дошка у Києві на будинку N 3 по вулиці Михайла Омеляновича-Павленка, де жив і працював Євген Гуцало

**Укладач Стукаленко В.А.
Кривий Ріг 2017**